

Ryszard DADLEZ

Systematyzowanie stratygrafii epikontynentalnych utworów permo-mezozoiku w Polsce

Przedstawiono podstawy merytoryczne i zasady organizacji prac nad systematyzowaniem stratygrafii permo-mezozoiku, zgodnie z uchwalonymi wcześniej „Zasadami polskiej klasyfikacji, terminologii i nomenklatury stratygraficznej”. Jest to wprowadzenie do serii artykułów na ten temat, które mają być sukcesywnie publikowane.

Uchwalenie i opublikowanie „Zasad polskiej klasyfikacji, terminologii i nomenklatury stratygraficznej” (S. Alexandrowicz i in., 1975) stworzyło silne podstawy pod dalszą działalność, zmierzającą w kierunku porządkowania dość zawiłanej sytuacji w polskiej stratygrafii, szczególnie litostratygrafii. Pod koniec 1976 r. przy Komitecie Nauk Geologicznych PAN została powołana Komisja Stratygrafii, której zadaniami są m. in.: pomoc przy wprowadzaniu formalnych zasad do praktyki stratygraficznej oraz analiza i akceptacja nowych formalnych nazw jednostek stratygraficznych. Wcześniej jeszcze, bo równocześnie z opublikowaniem „Zasad” rozpoczął swe prace, działający również przy Komitecie Nauk Geologicznych PAN, Zespół Regionalnej Terminologii Stratygraficznej; jego głównym celem jest wprowadzenie „Zasad” w życie drogą porządkowania istniejącego stanu rzeczy i sukcesywnego formalizowania jednostek stratygraficznych (S. Orłowski, 1976). Zespół ten został podzielony — według klucza stratygraficzno-regionalnego — na kilka podzespołów, przy czym koordynację prac w podzespole „Perm i mezozoik platformowy” powierzono autorowi niniejszej notatki.

Ze względu na skupienie w Instytucie Geologicznym znacznej części specjalistów w zakresie stratygrafii permo-mezozoiku działalność podzespołu koncentruje się w tej instytucji, przy współpracy geologów z wyższych uczelni, Polskiej Akademii Nauk i placówek badawczych przemysłu. W podzespole utworzono grupy robocze, zgodnie z podziałem profilu stratygraficznego na systemy lub oddziały, a koordynacji prac w poszczególnych grupach podjęły się następujące osoby: R. Wagner

(perm), A. Szyperko-Sliwczyńska (dolny trias), H. Senkowiczowa (środkowy i górny trias), R. Dadlez (dolna jura), J. Kopik (środkowa jura), L. Malinowska (górną jurą), S. Marek (dolna kreda) oraz S. Cieśliński (górną kreda).

Pracę zorganizowano od samego początku na zasadzie możliwie szerokich dyskusji i konsultacji oraz działalności zespołowej. Przewiduje się główne dwa etapy tej działalności: etap analizy istniejącego stanu stratygrafii i sformułowania propozycji merytoryczno-organizacyjnych zamierzających do jego uporządkowania oraz etap formalnego ustanawiania jednostek stratygraficznych.

W pierwszym etapie koordynatorzy przygotowali referaty wprowadzające, w których znalazły się następujące elementy:

W zakresie litostratygrafii:

— krótki przegląd aktualnych nieformalnych jednostek litostratygraficznych, ewentualnie na tle historii ich wprowadzania do literatury i praktyki stratygraficznej;

— dyskusja aktualnego podziału, m. in. pod kątem eliminacji jednostek przestarzałych, nazw użytych jednorazowo i później nie stosowanych oraz jednostek o znaczeniu lokalnym;

— ocena pozostałych jednostek pod kątem ich przydatności i możliwości sformalizowania (powszechność stosowania, prawo priorytetu, istnienie materiału do ustanowienia stratotypów, możliwość wydzielenia na podstawie cech makroskopowych i pomiarów geofizycznych);

— rozważenie podziału z jednej strony pod kątem możliwości jego uproszczenia drogą likwidacji oczywistych synonimów, z drugiej zaś — konieczności uzupełnień dla uzyskania jednolitego schematu;

— propozycje merytoryczne i organizacyjne co do dalszego toku prac w etapie drugim — skład zespołu, podział zadań, kolejność ustalania stratotypów.

W zakresie biostratygrafii:

— omówienie aktualnego podziału (lub aktualnych podziałów) biostratygraficznego ze szczególnym uwzględnieniem korelacji z podziałami międzynarodowymi i ewentualnym uzasadnieniem odrębności polskiego podziału,

— propozycje dalszego toku prac.

Tak przygotowany materiał wyjściowy został rozesłany do członków grupy roboczej i poddany dyskusji. W wyniku powinny powstać uzgodnione opracowania, referujące aktualny stan rzeczy i precyzujące, jakie jednostki i w jakim zakresie powinny być w drugim etapie formalnie ustanowione. Opracowania te będą opublikowane i będą stanowić punkt wyjścia dalszego postępowania.

Etap drugi będzie obejmować kolejne ustanawianie stratotypów jednostek lub zespołów jednostek stratygraficznych zgodnie z procedurą ustaloną w „Zasadach” — opracowania te będą oczywiście publikowane również zgodnie z wymaganiami „Zasad”.

Podzespół „Perm i mezozoik platformowy” przystąpił już do pracy według powyższego planu. Najbardziej zaawansowane jest postępowanie w zakresie górnej jury i triasu (rozesłane opracowania wstępne, przeprowadzone pierwsze dyskusje). Siłą faktu maksimum uwagi skoncentrowane będzie na problematyce litostratygraficznej. Nie powinno być przy

tym większego kłopotu z systemami i oddziałami, których podział opiera się tradycyjnie na litostratygrafii, takimi jak perm, trias i dolna jurra. Z kolei więcej pracy wymagać będą inne oddziały, w których — zgodnie chyba z nie najlepszym zwyczajem — są w powszechnym użyciu nazwy pięter i podpięter wywodzących się z kryteriów biostratygraficznych, ale o granicach prowadzonych na podstawie kryteriów litostratygraficznych. W tych odcinkach profilu trzeba będzie usankcjonować nie-liczne istniejące i wprowadzić nowe jednostki litostratygraficzne.

Warto tu jeszcze dodać, że równoległe z pracami nad organizacją podzespołu „Perm i mezozoik platformowy” kończone były przez pracowników Instytutu Geologicznego opracowania, wiążące się tematycznie z systematyzowaniem litostratygrafii tego odcinka czasu i uwzględniające wymagania już wówczas opublikowanych „Zasad polskiej klasyfikacji, terminologii i nomenklatury stratygraficznej”. Opracowania te ukazały się lub ukażą w druku. Dotyczą one górnej jury Lubelszczyzny (T. Niemczycka, 1976), dolnego triasu północno-wschodniej Polski (A. Szyperko-Śliwczyńska, w druku) i wyższej dolnej kredy na Nizinach (A. Raczyńska, w druku). Ponadto w mniejszej zależności od prac podzespołu lub bez jego udziału pojawiły się propozycje formalnego podziału górnego triasu w północnym obrzeżeniu Górnośląskiego Zagłębia Węglowego (W. Bilan, 1976) oraz nieformalne propozycje wyróżnienia jednostek litostratygraficznych w górnej jurze Jury Polskiej (J. Kutek i in. 1977). Wszystkie te podziały będą musiały być oczywiście szczegółowo przedyskutowane w grupach roboczych i wkomponowane w ramy ogólnego schematu podziału epikontynentalnych utworów danego systemu.

Wyniki pierwszego etapu prac podzespołu będziemy się starali publikować sukcesywnie na łamach „Kwartalnika Geologicznego”. W tym numerze ukazują się rozważania na temat biostratygrafii górnej jury, autorstwa L. Malinowskiej. Jednocześnie, w ślad za komunikatem Komisji Stratygrafii (Prz. geol., nr 5, 1978), zwracamy się z gorącym apelem do wszystkich geologów zajmujących się stratygrafią epikontynentalnego permu i mezozoiku o nawiązanie i utrzymywanie kontaktu z podzespołem oraz branie udziału w jego pracach.

Zakład Stratygrafii, Tektoniki i Paleogeografii
Instytutu Geologicznego
Warszawa, ul. Rakowiecka 4
Nadesłano dnia 21 listopada 1977 r.

PIŚMIENNICTWO

- ALEXANDROWICZ S., BIRKENMAJER K., BURCHART J., CIEŚLIŃSKI S., DAD-LEZ R., KUTEK J., NOWAK W., ORŁOWSKI S., SZULCZEWSKI M., TELLER L. (1975) — Zasady polskiej klasyfikacji, terminologii i nomenklatury stratygraficznej. Instr. i met. badań geol., z. 33. Warszawa
- BILAN W. (1976) — Stratygrafia górnego triasu wschodniego obrzeżenia Górnośląskiego Zagłębia Węglowego. Zesz. nauk. AGH, nr 546, Geologia, 2, p. 3—73, z. 3. Warszawa.

- KUTEK J., WIERZBOWSKI A., BEDNAREK J., MATYJA B. A., ZAPASNIK T. (1977) — Z problematyki stratygraficznej osadów górnourajskich Jury Polskiej. *Prz. geol.*, 25, p. 438—445, nr 8—9. Warszawa.
- NIEMCZYCKA T. (1976) — Litostratygrafia osadów jury górnej na obszarze lubelskim. *Acta geol. pol.*, 26, p. 596—601, nr 4. Warszawa
- ORŁOWSKI S. (1976) — O niektórych problemach stratygrafii. *Prz. geol.*, 24, p. 689—693, nr 12. Warszawa.
- RACZYŃSKA A. (praca w druku) — Stratygrafia i rozwój litofacjalny młodszej kredy dolnej na Niziu Polskim. *Pr. Inst. Geol. Warszawa.*
- SZYPERKO-ŚLIWCZYŃSKA A. (praca w druku) — Dolny trias w Polsce północno-wschodniej. *Pr. Inst. Geol. Warszawa.*

Рышард ДАДЛЕЗ

**СИСТЕМАТИЗАЦИЯ СТРАТИГРАФИИ ЭПИКОНТИНЕНТАЛЬНЫХ
ПОРОД ПЕРМОМЕЗОЗОЯ В ПОЛЬШЕ**

Резюме

В 1975 году был опубликован первый польский кодекс стратиграфической классификации, терминологии и номенклатуры, что послужило началом дальнейших работ, целью которых являлось составление системы формальных стратиграфических единиц (главным образом литостратиграфических) согласно с правилами этого кодекса. Первым этапом этих работ был анализ существующих неформальных стратиграфических подразделений и, после детального обсуждения, представление предложений по дальнейшей формализации. Результаты этого этапа работ должны быть опубликованы. Еще в одной статье в этом номере журнала, автором которой является Л. Малиновска, рассматривается проблема биостратиграфии верхней юры в Польше.

Ryszard DADLEZ

**SYSTEMATIZATION OF THE STRATIGRAPHY OF THE
EPICONTINENTAL PERMIAN AND MESOZOIC DEPOSITS
IN POLAND**

Res u m e

The first Polish code of the stratigraphic classification, terminology and nomenclature was published in 1975. Since then further work has been commenced

aiming at the creation of the system of formal stratigraphic (mainly lithostratigraphic) units according to the rules of this code. The paper presents the organization scheme and programme of one of the working groups which take part in this activity. The first stage of this work is to analyse the existing informal stratigraphic subdivisions and to put forward — after thorough discussions — the proposals concerning further formalizing procedure. The results of this stage should be published. The next paper in this issue, by L. Malinowska, deals with the biostratigraphical problems of the Upper Jurassic in Poland.

Translated by the Author